

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. An actio terminum natura anteuertat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

LIBER QUINTVS

D E

Actione productiua corporis naturalis.

TRACTATVS PRIMVS.

De actione productiua Corporis naturalis Secundum rationem communem actionis

CAPVT PRIMVM.

An actio vt sic distinguatur ab agente, passo, & termino?

COMMUNIOR, & verior sententia est, distinguere ea distinctione, quæ realis modalis, siue modi à re appellari consuevit: quam D. Thomas, Scotus, Durandus, Aureolus, Baconius, Argentinas, Venetus, Suarez, Valquez, Molina, & extra scholam Nominalem ferme omnes sequuntur: eam in hunc modum suadeo: potest dari hoc agens, hoc passum, & hic terminus quin hic terminus ab hoc agente generetur; igitur actio generatiua à triplici illo conceptu realiter distinguitur: cum ergo non tanquam res à re aliâ sine fine abiremus) certè tanquam modus à triplici illo conceptu distinguere debet: consequentia perspicua est, quia separabilitas realis, realis distinctionis infallibilis index est: antecedens verò probatur, quia Danielis 3. cap. cum tres iuvenes Hebræi in ardentem fornacem, Barbari Regis iussu, coniecti essent, & inter medios flammarum globos nil ab igne paterentur; in eo certè euentu reperiebatur hic ignis, hoc passum applicatum, & hic natiuus calor, qui certè ab igne illo Babilonico proficisci potest, & tamen calor ille non ab igne, sed ab intrinseco productus est.

Respondent primò nonnulli Thomistæ, actionem non esse hoc agens, hunc terminum, passumve vtrumque, sed hunc terminum prout ab hoc agente, passumque efficientem & hoc agens prout in hunc terminum influens. Verum in iis præpositionibus *ab*, & *in* fallit modus actionis, quem intendimus, vt superiori argumento virgeri potest. Respondent secundo Nominales, actionem consistere in agente, termino, passo, & voluntate Dei efficaci, quia decernit, vt hic terminus dependenter ab hoc passo, ab hoc agente producatur. Verum hæc solutio in simili supra impugnata est, cum de vnione ageremus: intelligibile enim prorsus est, eequid eius voluntatis obiectum sit, nisi ipsa sui obiectum sit: quod ad explicandam actionem futile quidem est.

Secundò, quod voluntas verbi gratia producat actum amoris, ei formaliter liberum est; at quod Deus cum actum velit, aut non velit, non ei, sed soli Deo liberum est: ergo productio amoris in voluntate Dei sita esse nequit. Tertiò

(& paulò aliter) actio quatenus ab agente distinguitur, & media ea agens operatur, ab agente produci debet; aliâ qua ratione per eam agens terminum producere poterit: haud secus ac vna causa media aliâ à se distincta producere aliquem effectum nequit, quin causam ipsam producat: at agens creatum volitionem Dei producere nequit: ergo media illa nil aliud producere potest. Quartò, & recidit in idem, actio productiua amoris, qua voluntas in eum liberè influit, aut in volitione Dei efficaci, aut inefficaci consistit: neutrum dici potest: ergo: non primum, quia aliâ actio illa libera esse non posset, sed potius determinata ad vnum: non secundum, quia potest dari hæc voluntas Petri verbi gratia hic amor, & hæc volitio Dei inefficax, quin hic amor (si quod probabile est, & pro nunc supponi potest, & debet) qualitas sit, quin à Petro producatur, vel quia à solo Deo producitur, vel certè quia à Paulo producitur: igitur hoc, quod est, hunc amorem ab arbitrio Petri produci, in eius arbitrio, & ipso amore, ac volitione inefficaci Dei consistere nequit.

Quod de actione generatiua hætenus ostensum est, idem de actione creatiua, conseruatiua, omnique aliâ causalitate cuiuscumque causæ superiori argumento ostendi potest. Quæ verò in contrarium opponunt Ochamus, Gabriel, Gregorius Ariminensis, nostræque Gregorius 1. part. q. 2. punct. 1. in simili soluta sunt, cum de vnione ageremus.

CAPVT II.

An actio terminum naturæ anteuertat?

NON nulli recentiores, quibus multum defero, contra communem antiquorum sententiam sentiunt, actionem non esse priorem naturæ termino, sed se habere omnino concomitanter cum illo. Quorum primum fundamentum est, quia munus actionis est determinare indifferentiam potentie ad hunc actum, etiam in sensu composito ipsius potentie, & actus, vt capite præcedenti explicuimus: at hoc munus exercere potest actio absque vlla antecessione naturæ: igitur actio eiusmodi antecessione minime efflagitat, cum ad suum munus exercendum minime necessarius sit. Minor, in qua est tota difficultas, suadetur

suadetur primò à priori, quia ubi actio respiciat essentialiter hunc terminum, & hanc potentiam productiuam, sufficienter determinat indifferentiam vtriusque: igitur ad exercitium huius muneris nulla requiritur antecessio. Secundò à paritate, quia vnio determinat indifferentiam extremorum, quæ simul esse possunt, absque eo quod coalescant ad totum aliquod componendum; & tamen vnio non antecedit, sed potius subsequitur extrema: igitur similiter actio, &c. Idem argumentum fieri potest in vicatione respectu loci, & locati; in duratione respectu temporis, & temporati; & vniuersum in omnibus modis respectu extremorum, quæ modificant.

5. Secundò probatur idem intentum; quia in opposita sententia nullum peccatum, nullave malitia, aut dignitas supplicij daretur in amando formaliter; contra illud Augustini definientis, peccatum per hoc, quod sit dictum, factum, aut concupitum contra legem Dei: ubi in concupiscentia, seu amore, aut prosecutione obiecti turpis malitiam, & peccatum agnoscit: sequela verò probatur, quia actio amoris haberet commune cum cæteris actionibus præcedere naturam amorem, quem producit: at pro illo priori concipitur tota malitia, sicut tota libertas, & indifferentia: igitur non consistit formaliter in ipso amore, & prosecutione obiecti turpis.

6. Cæterum potior mihi est communis scholasticorum sententia, qui vno consensu tribuunt prioritatem naturæ actioni comparatione sui effectus. Quod enim omnes statuunt, actionem esse viam ad terminum, arguit aliquam prioritatem in actione respectu termini: cum ergo eiusmodi prioritas nec temporis, nec loci esse possit; eo quod actio, & terminus in eodem tempore & loco vel semper, vel plerumque sint: nec etiam possit esse in subsistendi consequentia; cum potius terminus in subsistendi consequentia actione anterior sit, & à termino non teneat consequentia ad actionem, sicut è conuerso: reliquum est, vt solam prioritatem naturæ in actione respectu termini omnes agnoscant.

7. Argumentor secundò: quia actio est determinatio potentie ad conferendam existentiam effectui: at sine antecessione naturæ hoc præstari nequit: igitur actio effectum naturæ antecedit: minor suadetur, quia si actio determinaret ad existentiam effectus absque præcessione naturæ, possemus similiter comminisci causam aliquam determinare ad existentiam effectus, quin antecederet natura effectum: consequens autem, quamuis à pauculis antiquis admittatur, antiquatum modò est, & à scholis merito relegatum: sequela probatur, non alia ratione causa antecedere deberet effectum, nisi quia eum ad existendum determinat: at in opposita sententia munus determinandi ad existentiam optimè intelligitur absque præcessione naturæ.

8. Argumentor tertio: cognitio creata dirigens ad amorem nequit non antecedere naturam amorem, vt aduersariis etiam exploratum est: non alia de causa, nisi quia ratione suæ directionis habet mouere, & determinare voluntatem ad amandum: igitur pari ratione actio, quæ ex suo conceptu determinat, & mouet potentiam non intentionaliter, sed quod plus est physice ad ter-

minum illum naturam anteuertit. Quarta argumentor ex Aureolo in 2. distinct. 1. quæst. 9. rem produci à Deo est, esse effectiue à Deo: at rem esse effectiue à Deo, est prius natura, siue ratione à quo, quàm eam existere secundum se: igitur productioni rei, &c. minor suadetur, quia non idè res est effectiue à Deo, quia existit, sed potius è contrario, ideo existit, quia est effectiue à Deo. Ergo. Hac ratione obiectum diuinæ sciencie ea quodammodo prius est, quia est vera hæc causalis, & PP. solemniter, ideo res fore videtur à Deo, quia futura est, & non è conuerso.

Argumentor tandem autoritate Aristotelis, cui in quæstionibus de homine (cuiusmodi est præsens) fides præcipue habenda est: quarto ergo Metaphysicæ cap. 5. ita loquitur: *aliquid est aliud præter sensum, quod sensum necessario antecedit, quippe cum id, quod mouet, prius natura sit eo, quod mouetur*: at actio mouet ad existentiam termini. Rursus hæc habet 2. Metaphys. cap. 11. ibi: *semper enim est medium inter esse, & non esse generatio*: igitur actio generatiua est prior, quàm esse rei, & posterior, quàm eius non esse; cum ergo nequeat esse prior tempore, quàm esse rei; sicut est posterior tempore, quàm eius non esse, reliquum est, vt sit prior natura, quàm esse rei. Deinde subiungit Philosophus ibi: *non enim fit ex generatione, quod sit, sed est post generationem*: non tempore, vt compertum est: ergo natura. Præterea id ipsum habet lib. 9. Metaphys. cap. 6. ibi: *actus enim numero est post generationem*: & paulo superius: *posterior namque generatione est, qui secundum numerum actus est*: quæ clariora sunt quam vt expendi debeant: Aristotelem sequuntur D. Thomas 1. p. quæst. 45. art. 3. ad 3. Vasquez 1. p. disp. 173. cap. 4. num. 11. & omnium clarissimè Pater Suarez 1. Metaphys. disp. 28. sect. 2. num. 18. prope finem ibi: *comparatione effectus simpliciter est prior natura causa in actu etiam vt actu agens, quia actio ipsa est prior natura suo termino* & 1. 2. tractatu 3. disp. 8. sect. 2. ibi: *secundò concipi potest (puta voluntas) vt prior natura suo actu in quantum ordine natura actio antecedit terminum*, &c. ubi actioni productiuæ amoris, in qua specialis difficultas prioritatem naturæ attribuit.

Ad primum argumentum respondeo: vt actio exerceat munus determinandi, ad existentiam termini dependenter ab hoc principio, non sufficit, quod essentialiter respiciat vtrumque extremum absque eo, quod alterum naturam anteuertat, vt conspiciere est in potentia, & actu vitali: nam vnio vtriusque vtrumque essentialiter respicit, & tamen non determinat potentiam vitalem, vt actui vitali existentiam conferat: igitur solus respectus essentialis seorsim ab antecedentia non sufficit ad munus determinandi, de quo agimus: vnio autem & reliqui modi in argumento oppositi propterea extrema sua ordine naturæ non anteuertunt, sed potius subsequuntur, quia nullus eorum determinat rem ad hoc, vt absolute existat, ad modum quo actio determinat, sed præcisè ad hoc, vt existat tali modo, nimirum in tempore, in toto, in loco, in subiecto, &c.

Ad secundum argumentum respondeo primò: nihil interest malitiam, & libertatem non repetiri formaliter in amore, sed tantum denominatiua,

natiue, & mediatè ab actione præcedente: quod autem Augustinus supra & alij Patres innuunt peccari, & delinqui amando, & concupiendi obiectum turpe; id intelligendum est de amore in fieri, qui est ipsa actio productiua amoris, non de amore in facto esse: quæ solutio eò probabiliore est, quò communior sententia constituit malitiam in priuatione rectitudinis subsequuta ad actum, non vero in actu ipso, siue amore, nisi ad summum inchoatiue, & radicaliter. Secundò respondeo, amorem ipsum esse immediatè & formaliter liberum; siue, quod perinde est, esse ita immediatè, & formaliter productum, vt non produci potuerit: tametsi enim actio terminum natura antecedit, siue inter potentiam, & terminum media sit: cæterum non antecedit, nec mediat nisi tanquam ratio producendi: hoc autem non obstat, quominus amor immediatè & formaliter sit productus cum indifferentia ad vtrumlibet, ac proinde liber; qua ratione vnum extremum immediatè, & formaliter vnitur alteri, quamuis vniò inter vtrumque mediet. Ex his constat, quo iure nonnulli decreta Dei efficacia concomitantia tamen, & libertati consona admittant.

CAPVT III.

An actio suaptè natura successiua sit?

12. Iohannes Cardinal. de Lugo disput. 19. de Incarnat. sect. 1. num. 10. docet, actionem omnem singulis momentis variari, esseque re vera successiuam, & à duratione prorsus indistinctam. Eandem sententiam complures Recentiores postea sequuti sunt, & adeò illustrarunt, vt questio hæc superioribus sæculis vix, aut parum agitata, nunc celeberrima sit, & paucis quidem secunda in tota Philosophia.

13. Præfatæ igitur opinionis primum fundamentum est huiusmodi. Duratio non est consequens rem durantem: igitur est productio rei, & e conuerso. Consequentia liquet: quia productio nihil aliud est, quam prima determinatio rei, vt existat, & extrahatur à suis causis: at duratio, eo ipso quod non sit consequens rem productam vt productam, est prima determinatio illius vt existat: determinatio quidem, quia fieri nequit, vt res duret quin existat, quod perinde est, ac durationem aliquo modo determinare rem ad existendum: prima vero, quia aliam determinationem non supponit: si quam enim supponeret, maximè actionem, qua tamen posterior non est, si verum est antecedens argumentis. Quod autem verum sit.

14. Probatur primò, quia ex eo quod duratio sit consequens rem durantem, & hæc illam antecedens, sequitur dari & non dari hanc ipsam antecedentiam: consequens est absurdum: ergo & illud ex quo sequitur, Sequela ostenditur: nam pro eo signo, quo res existens antecedit durationem B, v. g. vt proxima causa illius, intelligitur existens in instanti B: at existere in instanti B, est effectus formalis durationis B, igitur intelligitur pro illo signo duratio B, ac proinde res vt existens, & producta antecedit pro illo si-

R. P. Lyncei Philosophia Tom. II.

gno priori, & non antecedit durationem B, vt prædictum est. Maior ostenditur, pro illo signo intelligitur res existens immediatè post instans A; at existere immediatè post instans A, est formaliter existere in B: ergo, &c. rursus hæc maior probatur, in illo signo intelligitur res durans cum necessitate causandi durationem B, quia res durans non comparatur cum sua duratione vt causa libera, sed vt causa naturalis, & necessaria; sicut cum vocatione, & cæteris proprietatibus; at hæc necessitas oriri nequit nisi ex eo, quod intelligatur existens immediatè post instans A: ergo, &c.

Secundò probatur idem antecedens: res existens, & producta pro signo, quo concipitur anteuertens natura durationem B, concipitur proximè expedita ad illam causandam: at hæc expeditio proxima ad eam causandam tantum reuocari potest in existentiam rei immediatè post instans A, antecedens: igitur pro illo priori existit immediatè post instans A, atque adeò existit in instanti B, sequenti: hic autem est effectus formalis durationis B: igitur concipitur pro illo priori duratio B, quod repugnat, si duratio consequitur rem durantem: non est ergo eam consequens.

15. Tertiò probatur idem antecedens: pro illo priori intelligitur in re existente, & producta necessitas causandi durationem B, potius quam aliam; at hæc necessitas solum proficisci potest ex eo, quod tunc existat instans B, & non aliud: igitur pro illo priori & res existens, & instans B, existens: igitur intelliguntur coexistentia; quod cum fieri nequeat, nisi per durationem B, certè pro illo priori intelligitur duratio B, aliundè iuxta aduersarios in illo priori non intelligitur: igitur ex eiusmodi prioritate repugnantia, & contradictionem implicantiã deducuntur. Maior probatur; tum, quia vt proximè superius dictum manet, res existens, & producta non comparatur cum duratione, vt causa libera, sed necessaria, & naturalis; quemadmodum cum cæteris suis proprietatibus: igitur pro priori concipitur cum determinatione, & necessitate causandi durationem, quam pro posteriori habitura est: tum etiam, quia actus primus proximus tunc habet necessitatem causandi secundum, quando cum eo connectitur essentialiter, & ab illo est indiuiduus, & inseparabilis penes omnem potentiam, tam ordinariam, quam absolutam; in qua indiuisione, & inseparabilitate stat discrimen causæ necessariae à libera: at actus primus proximus rei existentis ante durationem B, ab ea omnino inseparabilis, & indiuidua est: siquidem nequit res diuidi, ac separari à duratione B, nisi vel non existat omnino, vel existat cum diuersa duratione, res autem cum non existit, vel cum existit affecta distincta duratione à duratione B, non est in actu primo proximo ad causandam durationem B. Quis enim dicat, me non existentem, vel modo tantum existentem posse proximè expediti ad causandam durationem; qua coexistam Antichristo, & non potius ad hunc actum primum proximum, & expeditum requiri, vt futura ad illud instans sæcula, & tempora elabuntur? res ergo vt existens in actu primo proximo ad causandam durationem B, nulla po-

T testate